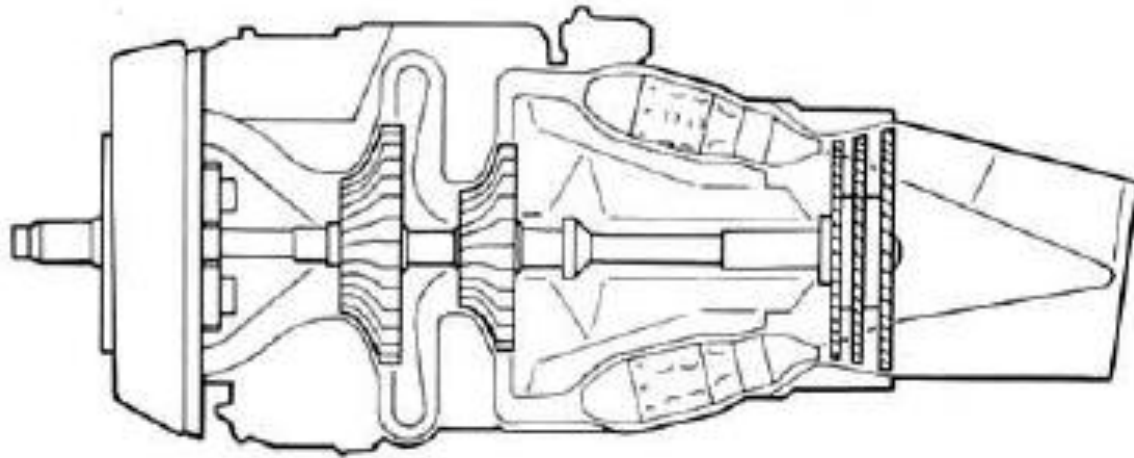
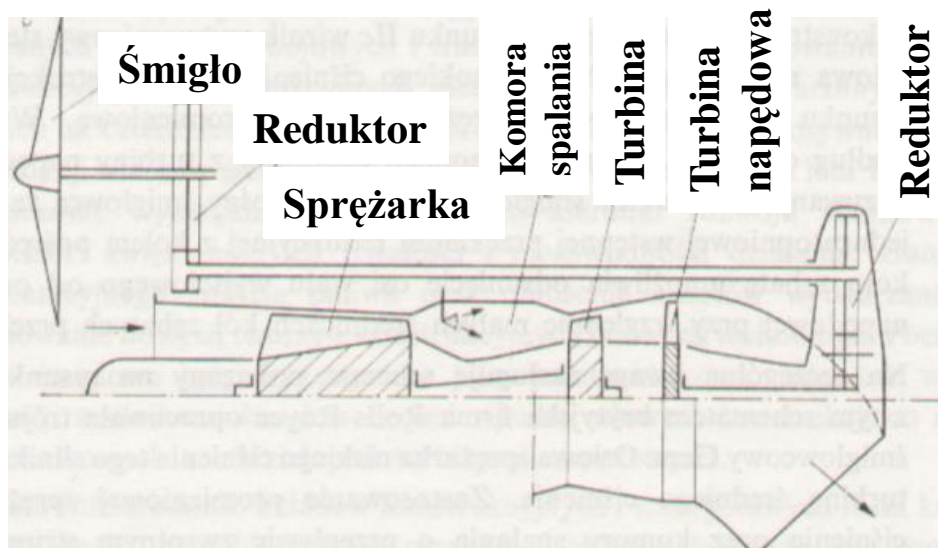
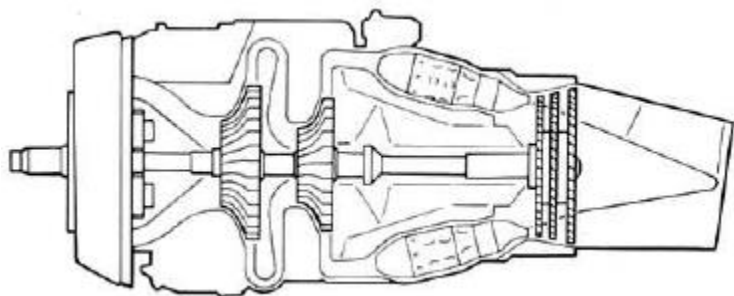

Turbinowy silnik śmigłowy i śmigłowcowy

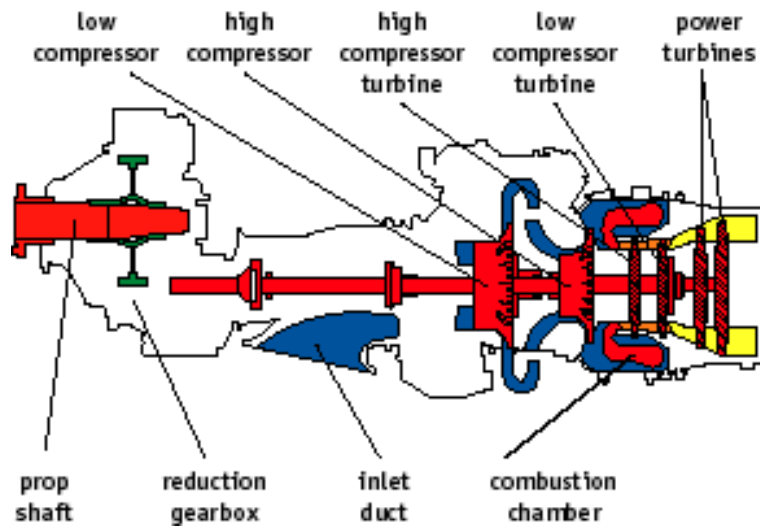

dr inż. Robert JAKUBOWSKI

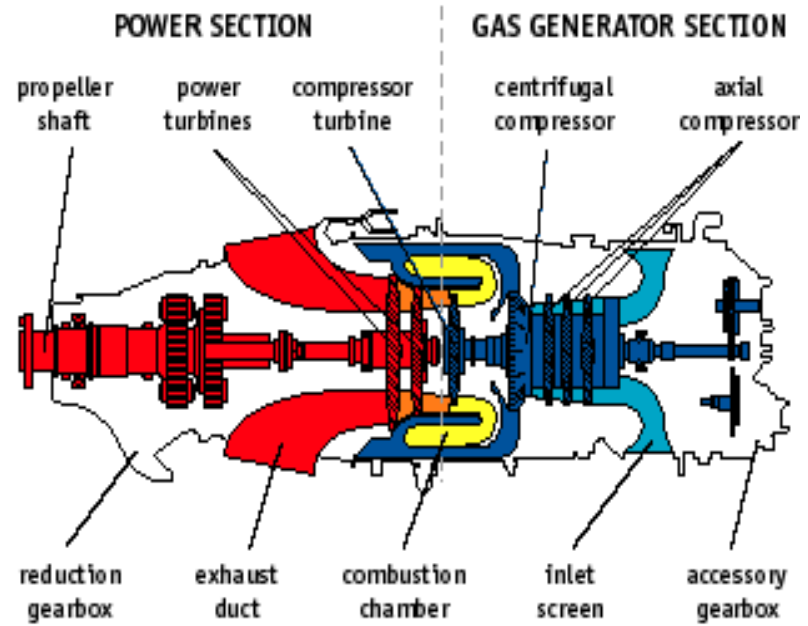
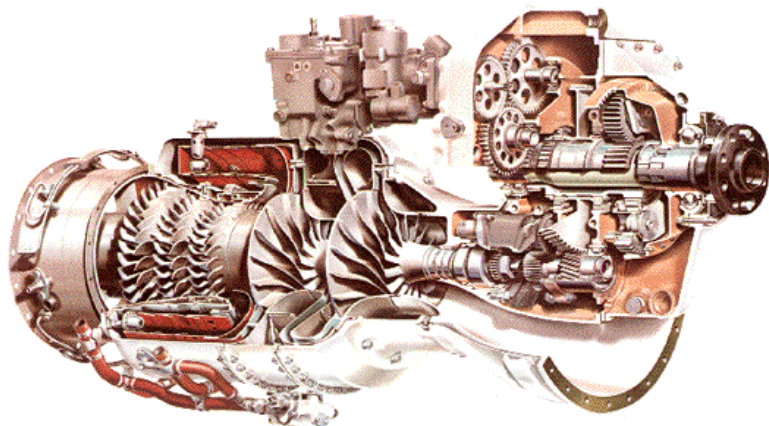
Turbinowy silnik śmigłowy i śmigłowcowy

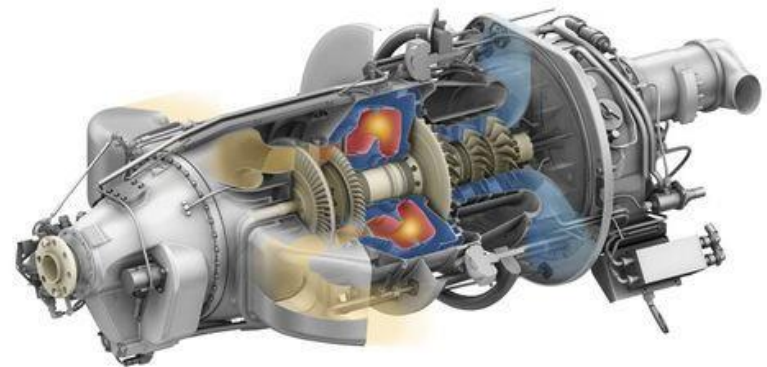
Zespoły turbinowego silnika śmigłowego (śmigłowcowego)

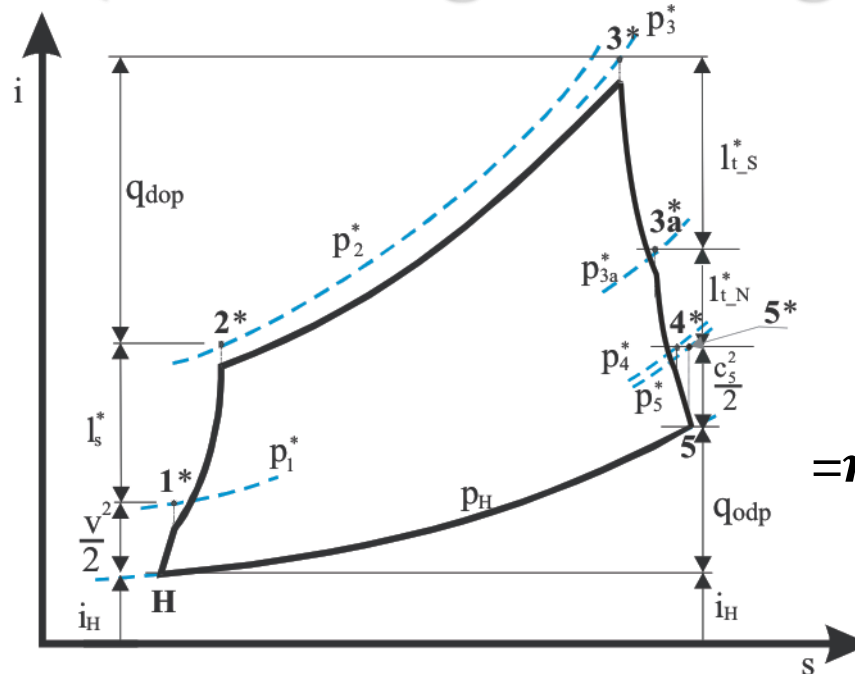
PW 100

PT 6A

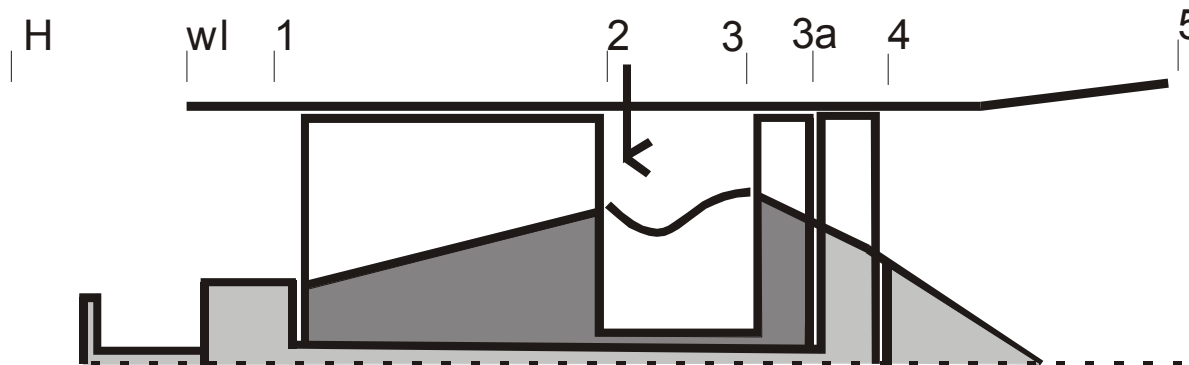
Praca silnika turbośmigłowego (turbośmigłowcowego)

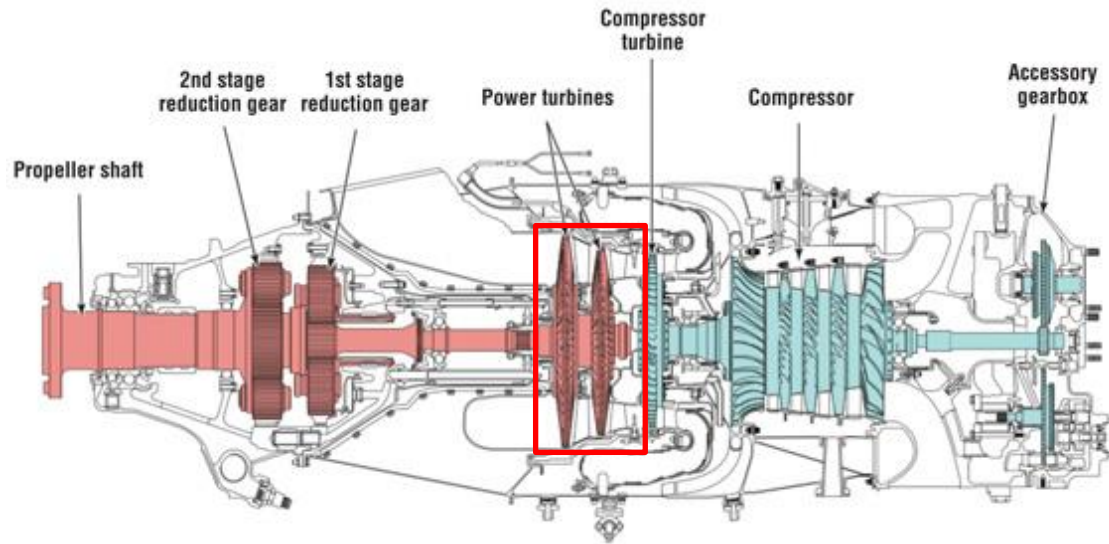
$$l_{T_N}^* = c'_p(T_{3a}^* - T_4^*)$$

$$P_T = \dot{m}_{spal} l_{T_N}^* = \dot{m}(1 + \tau_{pal}) c'_p(T_{3a}^* - T_4^*)$$

Turbinowy silnik śmigłowy (śmigłowcowy)

Wyznaczenie parametrów pracy turbiny napędowej

Ciśnienie za turbiną

$$p_4^* = \frac{p_H}{\sigma_{wyl}} \left(1 + \frac{k-1}{2} Ma_5^2 \right)^{\frac{k}{k-1}}$$

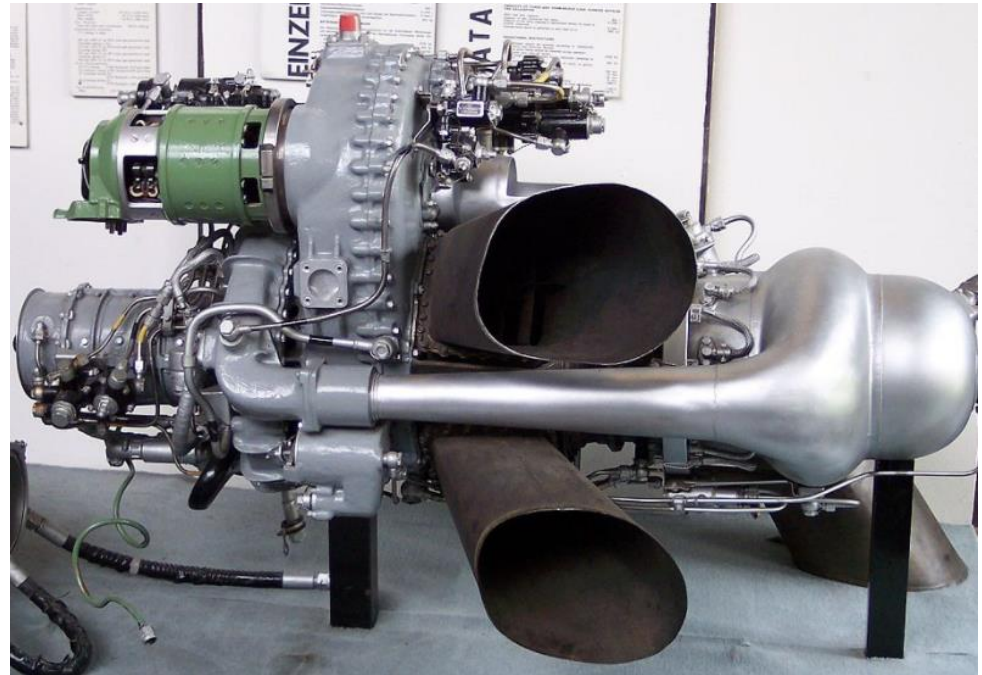
$$\pi_{TN}^* = \frac{p_{3a}^*}{p_4^*}$$

$$T_4^* = \eta_{TN}^* T_{3a}^* c_p \left(1 - \left(\frac{1}{\pi_{TN}^*} \right)^{\frac{k-1}{k}} \right)$$

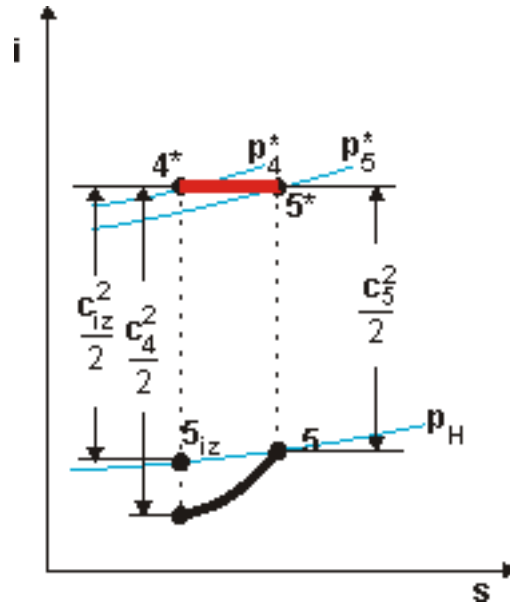
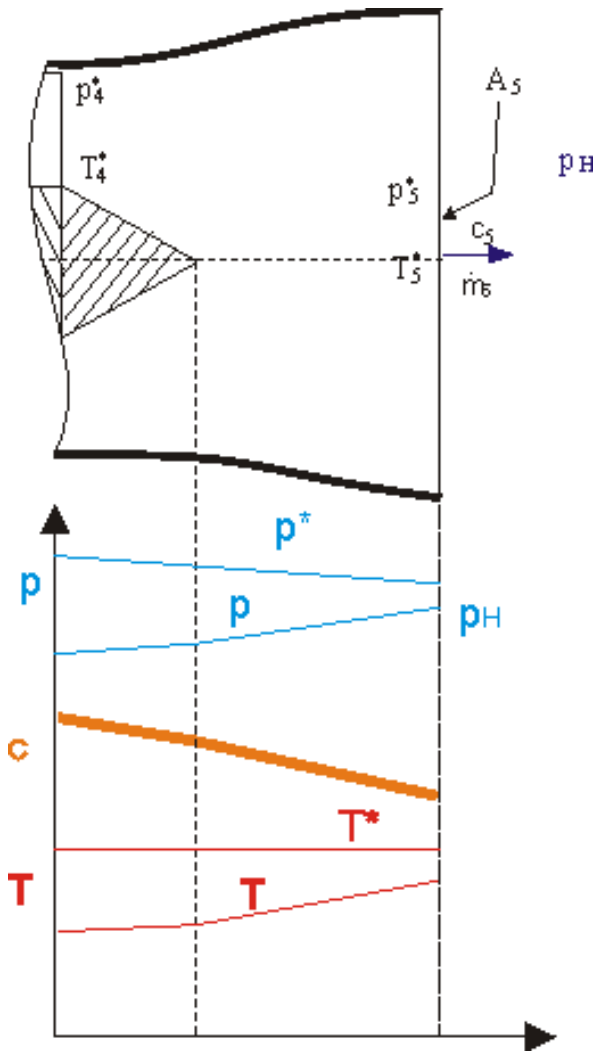
$$P_{TN} = \dot{m}_{spal} c_p (T_{3a}^* - T_4^*)$$

Zespół wylotowy silnika śmigłowego/śmigłowcowego

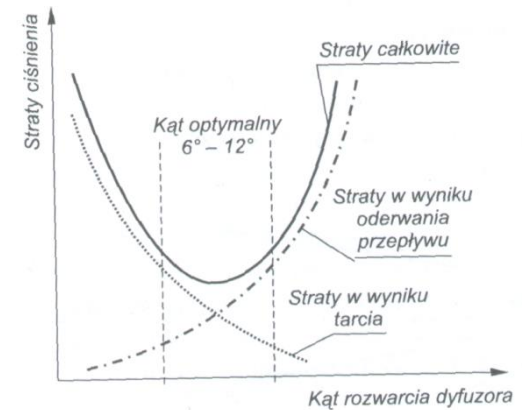
W silnikach turbinowych śmigłowych występuje dyfuzor wylotowy, który wyhamowuje strumień wylotowy spalin.

Praca dyfuzora wylotowego

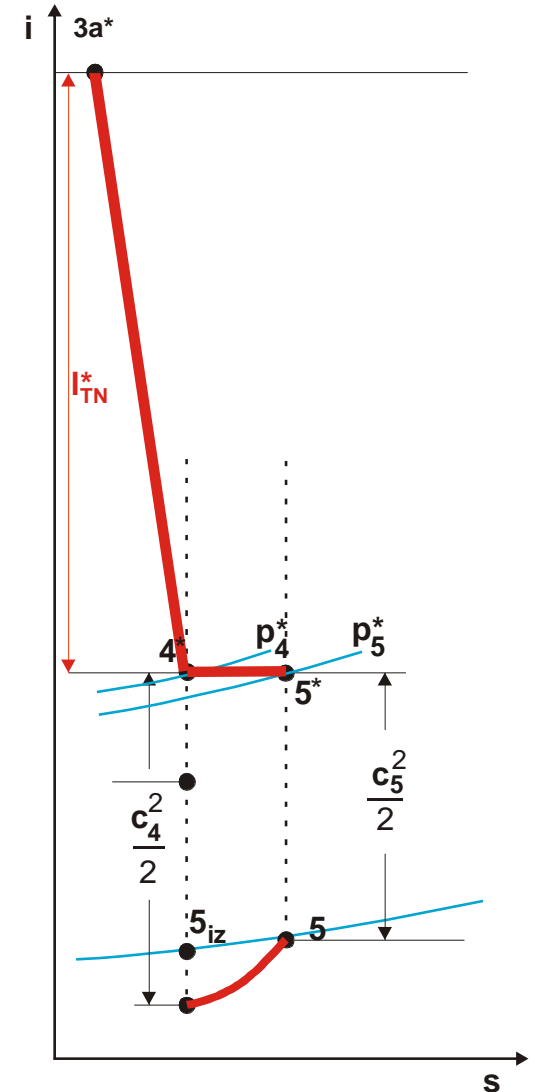
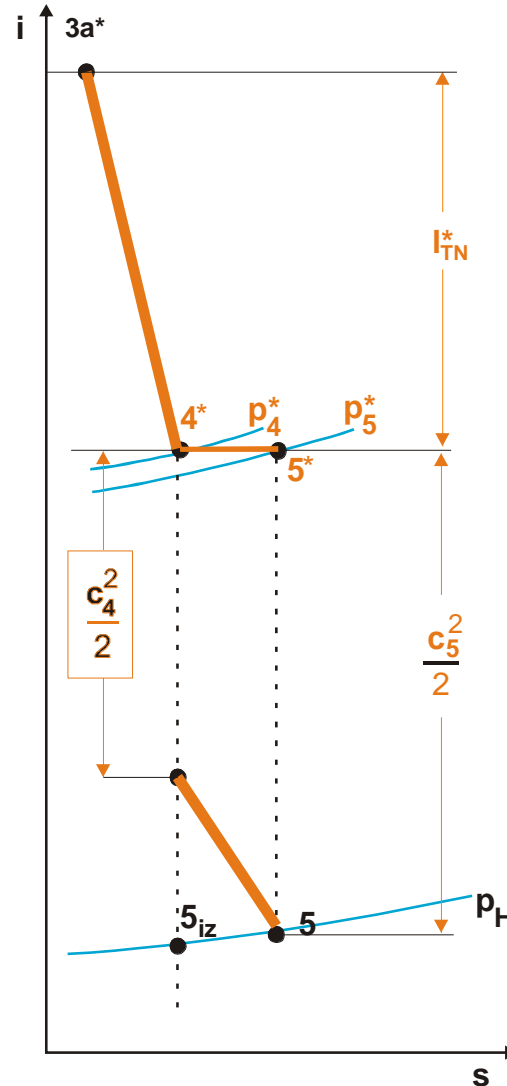
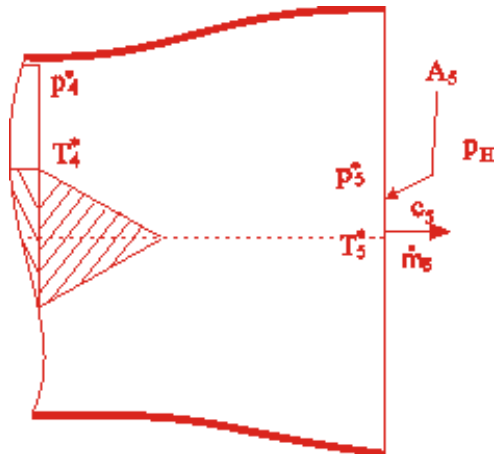
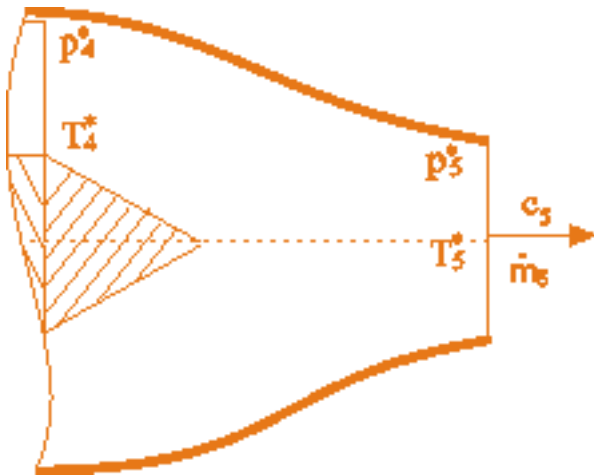

**Straty w dyfuzorze –
optymalizacja
geometrii dyfuzora**

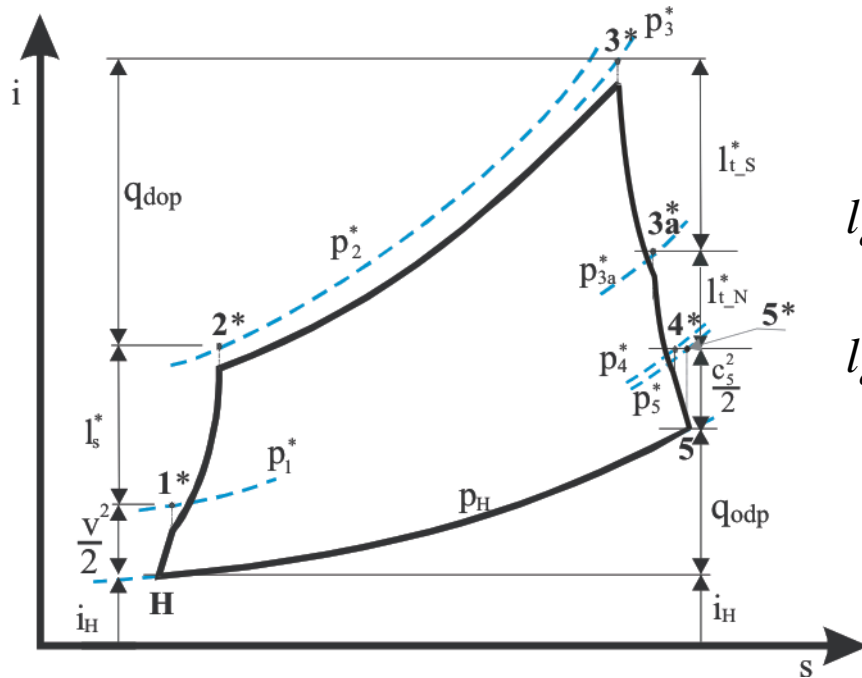
Wyhamowanie strumienia gazów wylotowych w dyfuzorze powoduje obniżenie ciśnienia za turbiną, a przez to zwiększenie rozprężu na turbinie i wzrostu mocy turbiny

Porównanie efektu zastosowania dyszy i dyfuzora na pracę turbiny

Praca turbinowego silnika śmigłowego (śmigłowcowego)

$$l_{ob} = (1 + \tau_{pal}) \frac{c_5^2}{2} - \frac{V^2}{2} + (1 + \tau_{pal}) l_{t\_N}$$

$$l_{ob} = (1 + \tau_{pal}) \frac{c_5^2}{2} - \frac{V^2}{2} + (1 + \tau_{pal}) c_{pT} (T_{3a}^* - T_4^*)$$

Turbinowy silnik śmigłowy (śmigłowcowy)

$$\tau_{S\_ś} = \frac{L_{t\_N}}{L_{ob}}$$

$$\tau_{S\_ś} = \frac{(1 + \tau_{pal}) l_{t\_N}}{(1 + \tau_{pal}) \frac{c_5^2}{2} - \frac{V^2}{2} + (1 + \tau_{pal}) l_{t\_N}}$$

Stopień podziału pracy turbinowego silnika śmigłowego (śmigłowcowego) między turbinę napędową i energię strumienia wypływających spalin

Sprawności turbinowego silnika śmigłowego (śmigłowcowego)

Sprawność cieplna

$$\eta_c = \frac{L_{ob}}{Q_{dop}} = \left((1 + \tau_{pal}) \frac{c_5^2}{2} + \frac{V^2}{2} + (1 + \tau_{pal}) l_{t-N} \right) / (\tau_{pal} W_u)$$

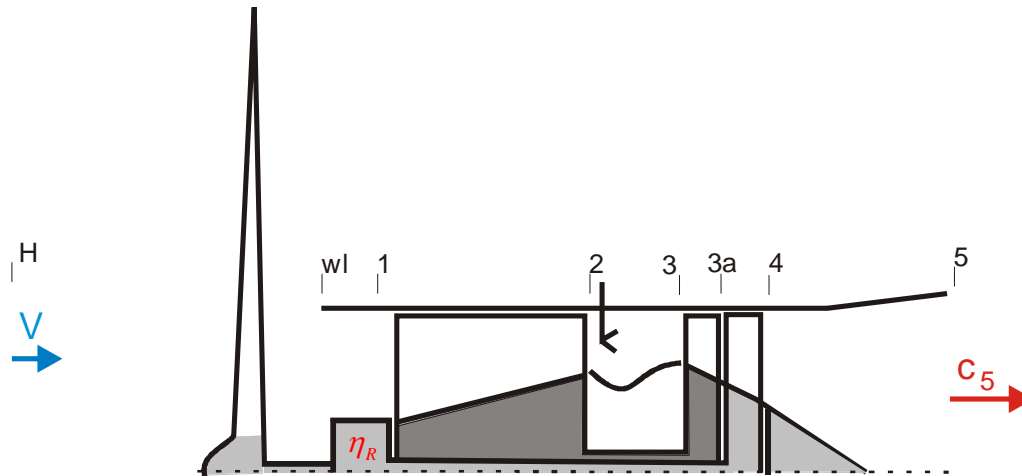
Sprawność napędowa

$$\eta_k = \frac{KV_H}{L_{ob}} = \frac{KV_H}{\dot{m}} / \left((1 + \tau_{pal}) \frac{c_5^2}{2} - \frac{V^2}{2} + (1 + \tau_{pal}) l_{t-N} \right)$$

Sprawność ogólna

$$\eta_o = \frac{KV_H}{Q_{dop}} = KV_H / (\dot{m} \cdot \tau_{pal} W_u) = \eta_c \eta_k$$

Ciąg silnika śmigłowego

Ciąg silnika:

$$K = K_{sm} + \dot{m}_5 c_5 - \dot{m} V$$

$$K_{sm} = \eta_{sm} \frac{N_{sm}}{V} = \eta_{sm} \frac{\eta_R \dot{m} (1 + \tau_{pal}) c_p (T_{3a}^* - T_4^*)}{V}$$

η_{sm} - sprawność śmigła – zależy o d konstrukcji śmigła, prędkości lotu itp.

Dla $V=0$ ciąg silnika:

$$K = \beta N_{sm}$$

β - współczynnik określany doświadczalnie, charakteryzujący śmigło ze względu na stopień zamiany mocy na ciąg przy zerowej prędkości lotu. Typowo jego wartość to ok. 1,5 daN/kW

Parametry zredukowane turbinowego silnika śmigłowego

Moc zredukowana

$$N_{ZR} = \frac{KV}{\eta_{sm}}$$

MOC ZREDUKOWANA - jest to moc umowna, która po doprowadzeniu do śmigła daje ciąg równoważny ciągowi rozwijanemu przez cały zespół napędowy turbinowy silnik śmigłowy - śmigło

$$N_{ZR} = \frac{KV}{\eta_{sm}} = N_{sm} + \frac{V}{\eta_{sm}} (\dot{m}_5 c_5 - \dot{m}V) \quad \text{dla } V=0 \quad N_{ZR} = N_{sm} + \frac{\dot{m}_5 c_5}{\beta}$$

Zredukowane zużycie paliwawa

$$c_{ZR} = \frac{\dot{m}_{pal}}{N_{ZR}}$$

Parametry jednostkowe turbinowego silnika śmigłowego

Jednostkowa moc zredukowana

$$N_{ZR\_j} = \frac{N_{ZR}}{\dot{m}}$$

JEDNOSTKOWA MOC ZREDUKOWANA - jest to parametr podobny do ciągu jednostkowego. Służy on do porównywania efektywności pracy całego zespołu napędowego silnik turbinowy - śmigło

Jednostkowe zużycie paliwa

$$c_j = \frac{\dot{m}_{pal}}{K}$$

$$c_j = \frac{V}{\eta_{sm}} c_{ZR}$$

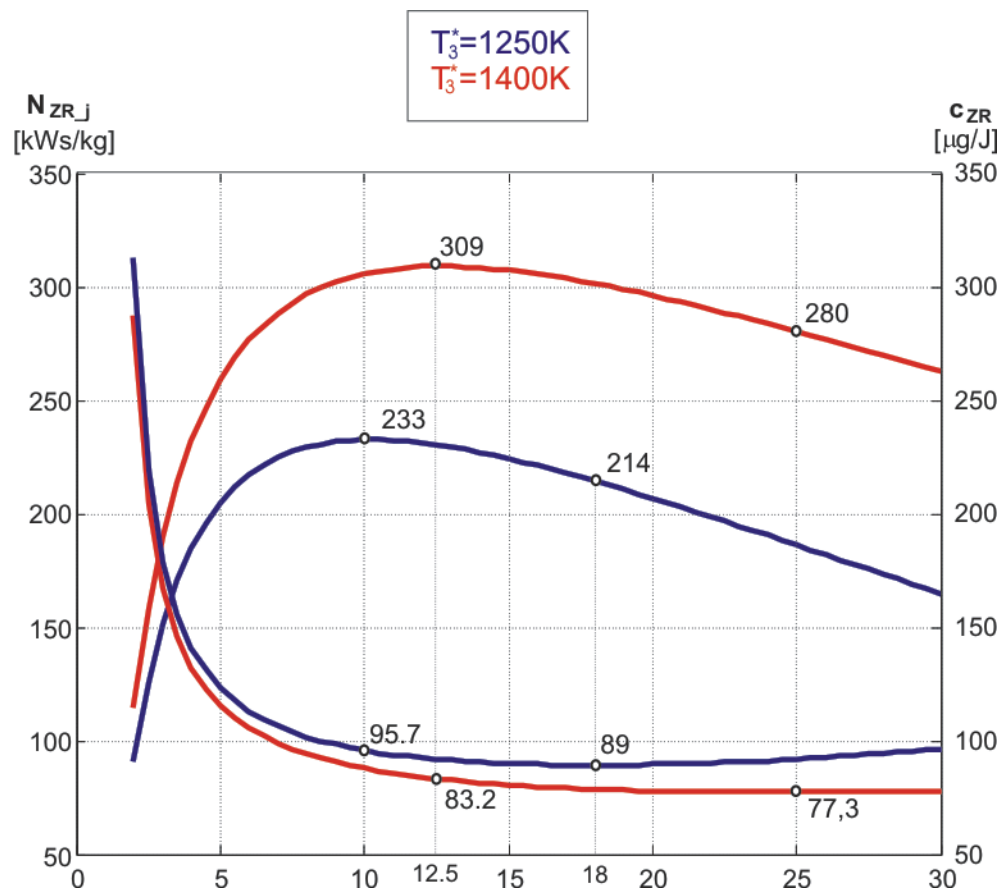
dla $V=0$

$$c_j = \frac{c_{ZR}}{\beta}$$

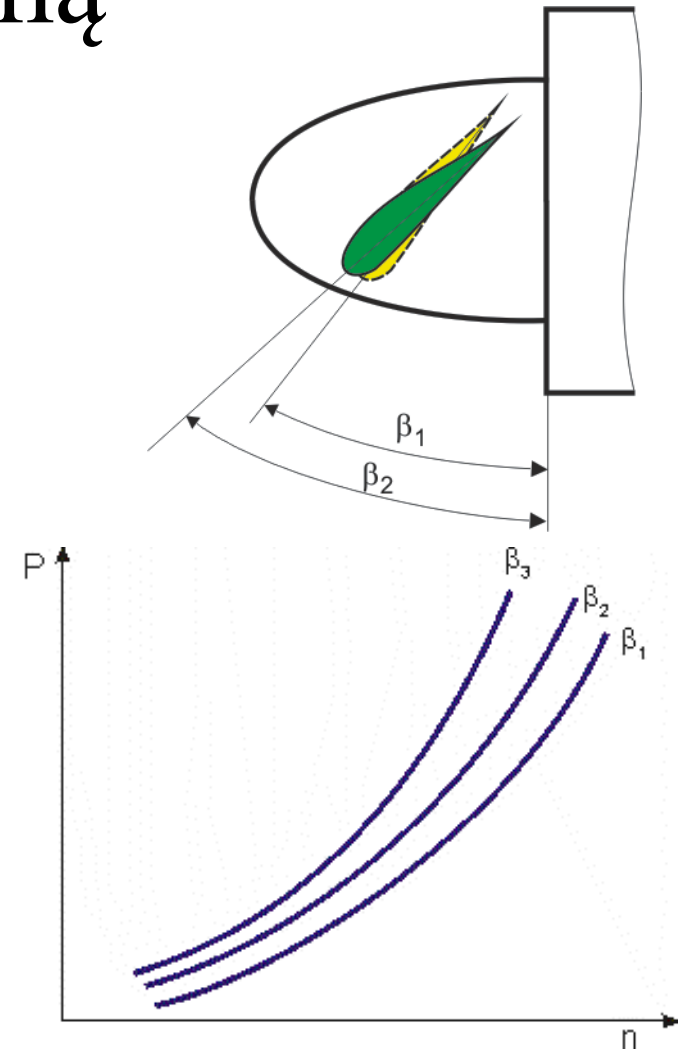
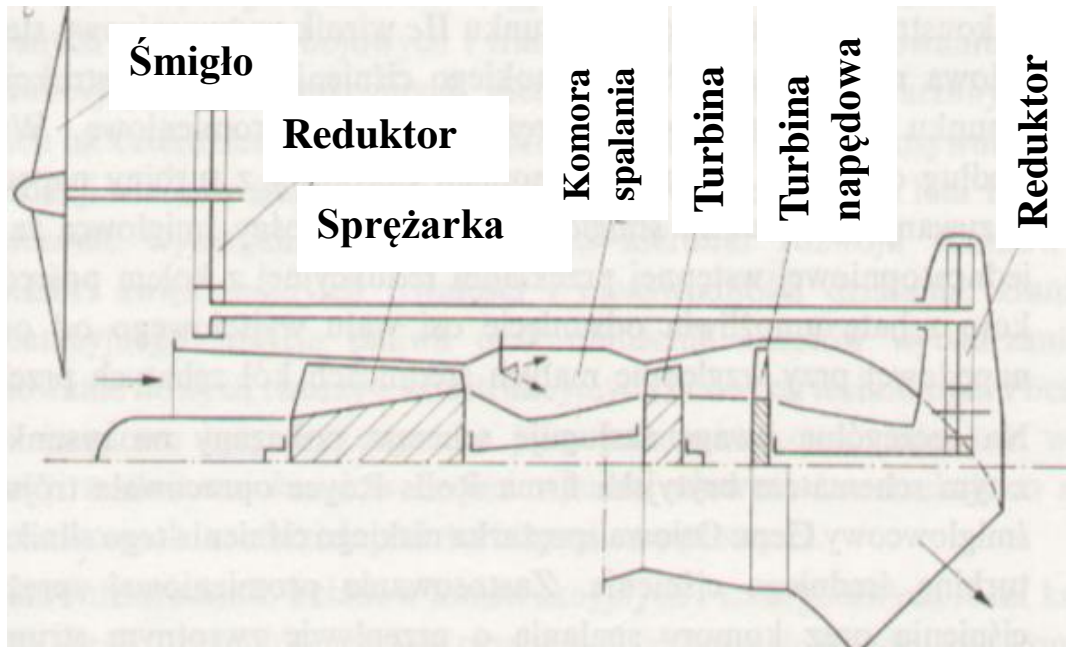
Masa jednostkowa silnika

$$M_j = \frac{m_{sil}}{N_{ZR}}$$

Optimalizacja parametrów pracy silnika

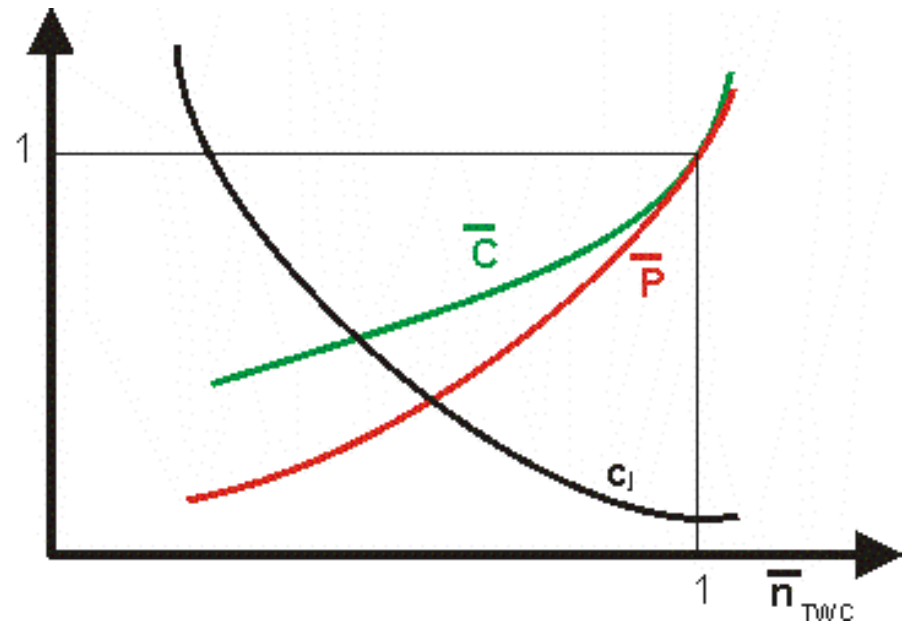
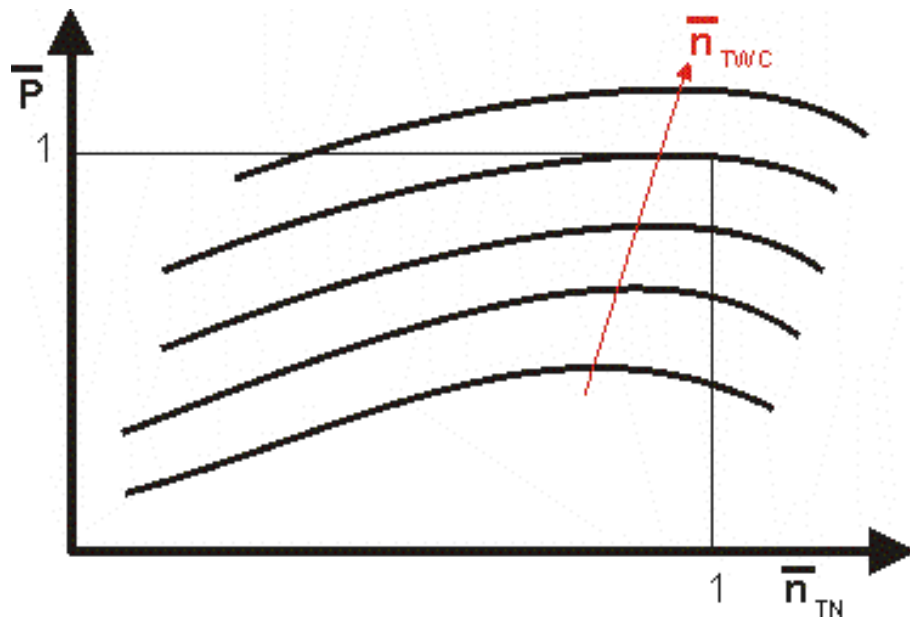
Charakterystyki pracy silnika z wolną turbiną

β – kąt nastawienia śmigła

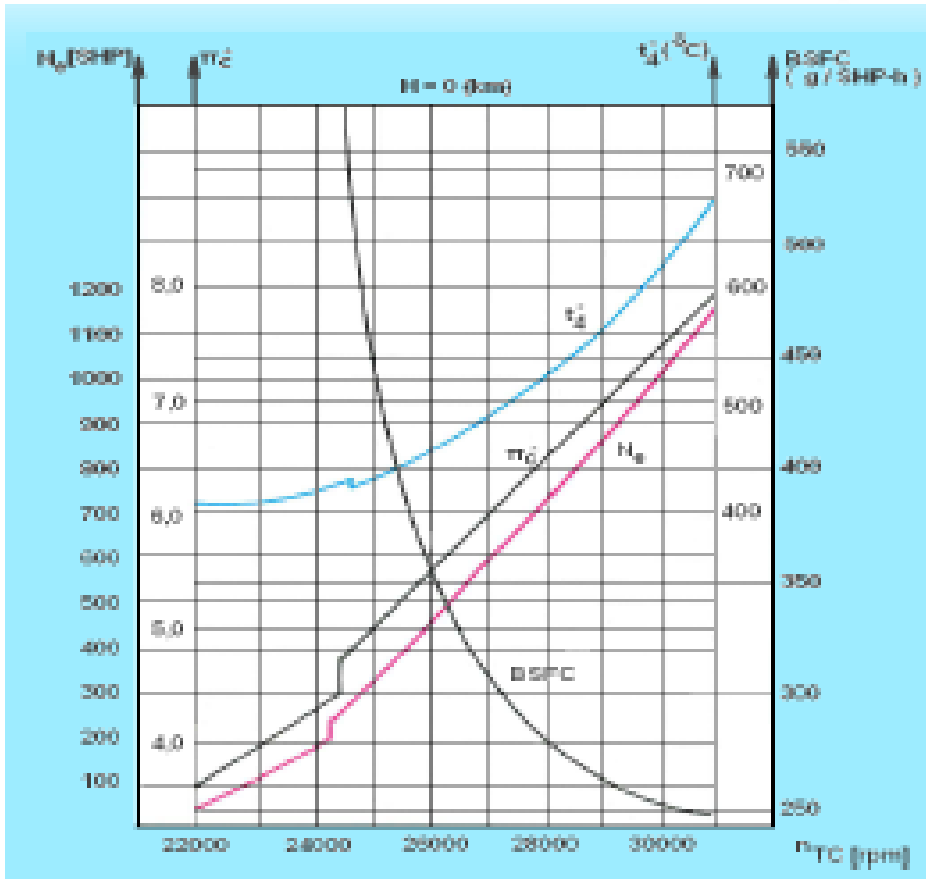
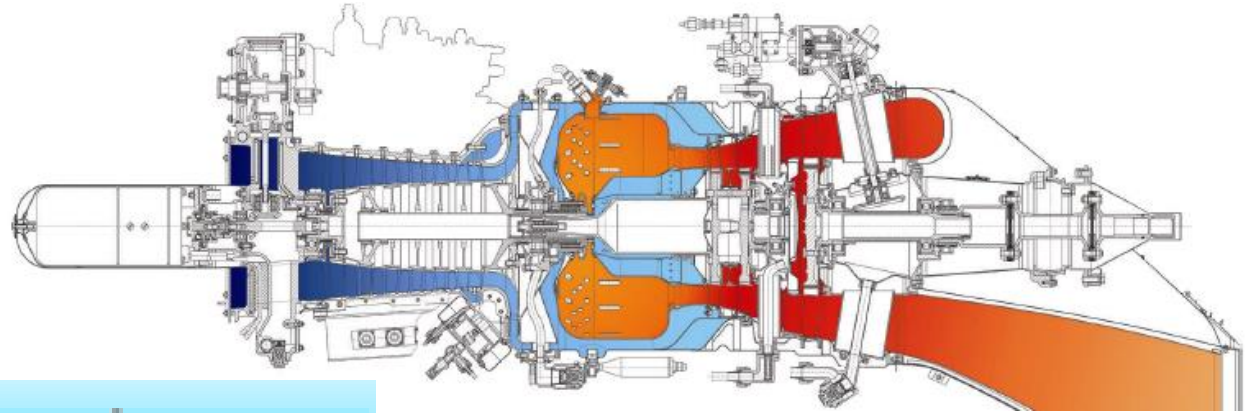
Moc śmigła w funkcji prędkości $P=C n^3$

Charakterystyka turbinowego silnika śmigłowego z wolną turbiną

PZL -10 W

**Charakterystyka silnika
turbinowego śmigłowego
PZL-10W**

Zestawienie silników

	Ciąg jednostkowy [daN*s/kg]	Jednostkowe zużycie paliwa [kg/daN/s]
Silniki jednoprzepływowe	50-70	0,8-1,1
Silniki jednoprzepływowe z dopalaczem	80-110	1,7-2,2
Silniki dwuprzepływowe z mieszalnikiem	50-75	0,6-0,8
Silniki dwuprzepływowe z mieszalnikiem (dopalanie)	75-110	1,9-2,5
Silniki dwuprzepływowe duży st. dwuprzepływowe	25-60	0,3-0,7
Turbinowe silniki śmigłowe	160-300 [kW*s/kg] 240-450 [daN*s/kg]	0,22-0,35 [kg/kW/h] 0,15-0,25 [kg/daN/s]